

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrası
“Mikroiqtisodiyot 2” fanidan 2025/2026-o‘quv yili yozgi semestrda yakuniy imtihon
(test)da tushadigan savollar ro‘yxati

1. Hamma iqtisodiy tizimlar uchun fundamental muammo nima?
2. Mikroiqtisodiyot fani nimani o‘rganadi?
3. Ishlab chiqarish imkoniyatlari nima?
4. Fermer har yili 100 t paxta va 300 t bug‘doy etishtiradi. Fermer uchun 1 t paxta etishtirishning al‘ternativ xarajati 4 t bug‘doyni etishtirish xarajatiga teng. Fermer barcha imkoniyatlarini paxta etishtirishga qaratssa maksimal necha tonna paxta davlatga topshira oladi?
5. Fermer har yili 200 t paxta va 800 t bug‘doy etishtiradi. Fermer uchun 1 t paxta etishtirishning al‘ternativ xarajati 5 t bug‘doyni etishtirish xarajatiga teng. Fermer barcha imkoniyatlarini bug‘doy etishtirishga qaratssa maksimal necha tonna paxta xom ashyosini davlatga topshira oladi?
6. Agar tadbirkor bir kunda 20 ta stol yoki 60 ta stul yasash imkoniga ega bo‘lsa uning alternativ xarajatini toping va grafigini chizing?
7. Agar jamiyat xarajatlarni minimallashtirib, cheklangan resurslardan foydalanish qaytimini maksimallashtirmoqshi bo‘lsa qanday maqsadni ko‘zlagan bo‘ladi?
8. Qaysi iqtisodiy termin iste‘molchining birorta tovarni sotib olishga xohishi va imkoniyati mavjudligini ko‘rsatadi?
9. Talabga tasir etuvchi omillar qaysilar?
10. Agar jamiyatda ishlab chiqarish resurslari hajmi ko‘paysa qanday holat yuzaga kelishi mumkun?
11. Qachon mamlakat ko‘proq, tovarlar va xizmatlarni ishlab chiqarish, imkoniyatiga ega bo‘ladi?
12. Talab va taklif qonuniga muvofiq, talabning oshishi qanday holatni keltirib chiqaradi?
13. Qachon taklif egri chiziqli o‘nga va pastga suriladi?
14. Agar tovar narxi talab va taklif chiziqlarining kesishish nuqtasidan pastda bo‘lsa qanday bozor vujudga keladi?
15. Taklif qonuniga ko‘ra, boshqa omillar o‘zgaras bo‘lgan sharoitda tovar narxining ko‘tarilishi taklif hajmiga qanday tasir ko‘rsatadi?
16. Tovar narxining pasayishiga omillardan qaysi biri ta‘sir ko‘rsatadi?
17. Tovarga bo‘lgan talab va taklif bir xil miqdorda oshsa qanday holat yuzaga keladi?
18. Taklifga qanday omillar tasir ko‘rsatadi?
19. Iqtisodiy muammolarning bir qismi bozor, bir qismi hukumat tomonidan hal etilsa, bunday iqtisodiyot qnday nomlanadi?
20. Bozor narxi muvozanat narxdan yuqorida bo‘lsa qanday bozor vujudga keladi?
21. Tovarining muvozanat narxi nima?
22. Agar tovarning bozordagi muvozanatli narxi fermerlarning zarar ko‘rishiga olib kelsa davlat qanday chora qo‘llaydi?
23. Noelastik bo‘lgan tovarning narxi 7 dollardan 8 dollarga ko‘tarilganda, daromad qanday o‘zgaradi? Javobni izohlang.
24. Boshqa omillarni o‘zgaras deb qabul qilganda, taklifning qisqarishi nimaga olib keladi?
25. Tovar narxining 1 % ga pasayishi natijasida unga talab hajmi 2 % ga oshsa elastiklik koifisenti qancha bo‘ladi.
26. Noelastik talab nima?
27. Ne‘matlarning noyobligi nimani anglatadi?
28. Talab egri chizig‘i nimani anglatadi?

29. Taklif egri chizig'i nimani anglatadi?
30. Taklif qonuni nima?
31. Agar tovarning bozordagi muvozanatli narxi iste'molshilarning zarar ko'rishiga olib kelsa davlat qanday siyosat yuritishi kerak?
32. Agar mahsulotning narxi 5 % ga pasayganda taklif hajmi 9 % ga pasaysa taklif elastiklik ko'fsenti qanday bo'ladi?
33. Iste'molshilar tanlovi nazariyasida, iste'molshi nimani maksimallashtirishga harakat qiladi deb faraz qilinadi?
34. Qishloq xo'jaligi mahsulotlari taklifi talabdan ortib ketib, narxlar keskin tushib ketsa davlat bozordagi muvozanat holatini tiklash uchun nima qiladi?
35. Maksimal narxlarning o'rnatilishi iqtisodiyot uchun foydalimi?
36. Izokvanta chizig'i nimani anglatadi?
37. Befarqlik egri shizigi nimani anglatadi?
38. Ingliz auksioni qanday auksion hissoblanadi?
39. Tavakkalchilikni pasaytirish yo'llari qanday?
40. Ikki tomonlama monopoliyada nima?
41. Tabiiy monopoliyaga nima?
42. Monopol hokimiyatda narx kim tomonidan belgilanadi?
43. Qaysi holat monopoliyaga olib kelmaydi?
44. "Ishlab shiqarish funksiyasi" deganda nimani tushunasiz?
45. Agarda bozorda firmalar soni cheksiz bo'lsa, u holda Xerfindal~ Xirshman indeksi qanday qiymatga qarab intiladi? Nima uchun?
46. Narx diskreminatsiyasi nima?
47. Iqtisodiy resurslarga nimalar kiradi?
48. Mehnat predmetlari nima?
49. Mehnat vositalariga nimalar kiradi?
50. Ishchi kuchi deganda nimani tushunasiz?
51. Agar nominal foiz stavkasi 10 foizni, inflyatsiya darajasi yiliga 4 foizni tashkil etsa, u holda real foiz stavkasi qanday qiymatni qabul qiladi?
52. Agar nominal foiz stavkasi 16 foizni, inflyatsiya darajasi yiliga 10 foizni tashkil etsa, u holda real foiz stavkasi qanday qiymatni qabul qiladi?
53. Iste'molchining yakka hokimligiga asoslangan bozor turi nima deb ataladi?
54. "Umumiy xarajat" (TC) qaysi turdagi xarajatlar yig'indisidan iborat?
55. "Umumiy o'zgaruvshan xarajatlar" (TVC) deganda nimani tushunasiz?
56. "Umumiy o'zgarmas (doimiy) xarajat" (TFC) deganda nimani tushunasiz?
57. Qaysi hollarda monopol hokimiyatga ega firma iste'molshi ortiqshiligini to'liq egallashi mumkin?
58. Qisqa muddatli oraliqda foydani maksimallashtirishga harakat qilayotgan raqobatlashuvshi firma, qanday hollarda mahsulot ishlab shiqarishni to'xtatadi?
59. Ishlab chiqaruvchi o'zining X mahsuloti narxini 5 foizga tushirganda, sotuv hajmi 4 foizga oshsa X mahsulotga bo'lgan talab elastigligi qanday bo'ladi?
60. Qisqa muddatli oraliqda raqobatlashuvshi firmaning taklif egri chizig'i qayerda joylashgan bo'ladi?
61. Birinchi yili fermer 120 gektarlik eridan 2400 sentner bug'doy, ikkinchi yili esa u 150 gektar erdan 2250 sentner bug'doy oldi. SHu ikki yil uchun o'rtacha hosildorlikni aniqlang.
62. 500 ta ishchi kuchiga ega bo'lgan korxona oyiga 10 ming dona poyabzal ishlab chiqarardi, keyin ishchilarni 100 taga ko'paytirib 15 ming ta poyabzal ishlab chiqara boshladi. Mehnatning chekli mahsuloti aniqlansin.

63. Noaniqlik sharoitida qaror qabul qilish deganda nimani tushunasiz?
64. Faraz qilaylik, X mahsulotga narxga bog'liq taklif mutloq noelastik. Agar ushbu mahsulotga talab oshsa, muvozanatli narx qanday o'zgaradi?
65. Agar tovar taklifi noelastik bo'lib, unga talab qisqarsa, sotuvchining daromadi ortadimi yoki kamayadimi? Nima sababdan?
66. Amerikalik olim F. Nayt ehtimolni qanday turlarga bo'lgan?
67. Umumiy naflik maksimal darajaga yetganda, chekli naflik qanday qiymatga ega bo'ladi?
68. Chetlanishni o'lchash ushuni ishlatiladigan va dispersiyadan olingan kvadrat ildizga teng usulni nima deb ataymiz?
69. Tavakkalshilikni pasaytirishning diversifikatsiya usuli deganda nimani tushunasiz?
70. Tavakkalshilikni pasaytirishning sug'urtalash usuli deganda nimani tushunasiz?
71. Golland auktsioni qanday amalga oshiriladi?
72. Izokvanta va izokosta chiziqlari tutashgan nuqta nimani bildiradi?
73. Yopiq auktsion nima?
74. Fyucherslar nima?
75. Opsionlar nima?
76. O'zaro bir-birini to'ldiruvshi ne'matlar qanday nematlar? Misollar keltiring?
77. Iqtisodiy foyda qanday aniqlanadi?
78. Iste'molchining daromadi oshganda talab egri chizig'i qanday o'zgaradi?
79. Narxga bog'liq talab elastikligini yozib bering?
80. Subsidiya va dotatsiya deganda nimani tushunasiz?
81. Soliqlarning kiritilishi talabga va taklifga qanday tasir qiladi?
82. $APK = TP/K$ formulasi nimani ifodalaydi?
83. O'rtacha xarajatlar chizig'i talab egri chizig'i bilan kesishishi nimani anglatadi?
84. Agar iqtisodiy muammolarning bir qismi bozor, bir qismi hukumat tomonidan hal etilsa, bunday iqtisodiy tizim nima deb ataladi?
85. : $TC = 100 + 3Q$, bu erda, Q – bir oyda ishlab chiqarilayotgan mahsulot hajmi monopolist ishlab chiqarayotgan mahsulotiga bo'lgan talab: $P = 200 - Q$, bu erda, P -mahsulotning narxi Agar monopolist oyida 20 birlik mahsulot ishlab chiqaradigan bo'lsa, umumiy daromad miqdorini aniqlang?
86. Narxga bog'liq talab elastikligi qanday holda yuqori bo'ladi?
87. A mahsulot narxining ko'tarilishi nimaga olib keladi? Barcha holatlarni tahlil qiling?
88. Tovar mahsulotiga bo'lgan talab va taklif proporsional ravishda o'zgarsa, u holda narx qanday o'zgaradi?
89. Talabning elastikligi qanday aniqlanadi?
90. Talabning narx bo'yicha elastikligi deganda nimani tushunasiz?
91. Noelastik talab deb nimaga aytiladi?
92. Agar qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talab noelastik bo'lsa, serhosil kelgan yilda fermerlar daromadi qanday o'zgaradi?
93. Agar $AVC(10) = 5\,000$ $FC = 20\,000$ bo'lsa, $AC(10) = ?$
94. Umumiy harajatlar $TC = Q^3 - 90Q^2 + 2700Q = 75$ ko'rinishida berilgan ishlab chiqarish hajmi(Q) qancha bo'lganda chekli harajat minimal bo'ladi?
95. Monopol hokimiyatda narx monopolist tomonidan qanday holatlarni inobatga olgan holda belgilanadi?
96. Mukammal raqobatlashgan bozorning kamchiliklariga nimalar kiradi?
97. Muvozanat naflilik holatiga erishish uchun iste'molchi nima qilishi zurur?
98. Bozor narxi muvozanat narxdan yuqori bo'lganda qanday holat yuz beradi?

99. Agar tovar taklifi noelastik bo'lib, unga bo'lgan talab qisqarganda, u holda sotuvchining daromadi qanday o'zgaradi?
100. Qachon sub'ekt o'z pul mablag'ini davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olishga sarflaydi?
101. Birinchi yilda ishlab chiqarish hajmi 20%ga keyingi 2 yilda mos ravishda 5% va 40% ga oshdi 3 yil ichida ishlab chiqarish hajmi qanchaga oshdi?
102. Asosiy kapital sirasiga nimalar kiradi?
103. Talab va taklif chiziqlari tushunchasi?
104. Talab va taklifga ta'sir etuvchi omillarni ta'riflang.
105. Bozor muvozanati nimani ifodalaydi?
106. Minimal va maksimal narxlar o'rnatilishi qanday oqibatlarga olib keladi?
107. Elastiklik nimani ifodalaydi?
108. Talab va taklifning narx bo'yicha elastikligi qanday mazmunga ega?
109. Talabning elastik, elastik emas va birlik elastikka teng bo'lish shartlarini ko'rsatib bering?
110. Qaysi hollarda tovarlar normal tovarlar bo'ladi?
111. Sotuvchi daromadiga talab elastikligini ta'sirini tushuntirib bering?
112. Naflik funksiyasi nima?
113. Umumiy naflik va chekli naflikning o'zgarishini tushuntirib bering?
114. Befarqlik egri chizig'i nima?
115. Budjet chizig'i nima?
116. Iste'molchining tanlovi masalasini tushuntirib bering?
117. Iste'molchining tanlovini bozor sharoitida qaysi omillar belgilaydi?
118. Chekli naflikning mazmuni?
119. Chekli naflikning kamayish qonuni va unga misollar keltiring?
120. Befarqlik egri chizig'i nimani ifodalaydi?
121. Budjet chegarasi va budjet tenglamasi va iste'molchining tanlov sohasi?
122. Daromad va almashtirish samaralarining mazmuni?
123. Noaniqlik va tavakkalchilik deganda nimani tushunasiz?
124. Obyekti va subyektiv ehtimollar va ular o'rtasidag farq?
125. Tavakkalchilikka moyillik nima?
126. Tavakkalchilikka befarq qaraydigan shaxs qanday xususiyatga ega?
127. Tavakkalchilikni pasaytirish yo'llarini izohlab bering?
128. Asimmetrik axborot qanday oqibatlarga olib keladi?
129. Investitsiya tavakkalchiligi deganda nimani tushunasiz?
130. Ishlab chiqarish omillariga nimalar kiradi?
131. Ishlab chiqarish funksiyasi nimani ifodalaydi?
132. Izokvanta yordamida nimalarni tahlil qilish mumkin?
133. Chekli texnologik almashtirish normasining mazmuni.
134. Izokosta nimani ifodalaydi?
135. Firmaning umumiy xarajatlari cheklanganda maksimal mahsulot ishlab chiqarish masalasining qo'yilishi va uning yechimi?
136. Masshtab samarasi nimani ifodalaydi?
137. Tadbirkorlik shakllarining xususiyatlarini aytib bering?
138. Firmalarning qisqa va uzoq muddatli oraliqdagi faoliyati nimalar bilan xarakterlanadi?
139. Firmaning ichki va tashqi xarajatlarini izohlab bering?
140. Firma xarajatlari grafikda qanday tasvirlanadi?
141. O'rtacha va o'zgaruvchan xarajatlar qaysilar?
142. Chekli xarajat nimani ifodalaydi?

143. Mukammal raqobatlashgan bozorning asosiy shartlari nimalar?
144. Raqobatlashgan bozorda firmaning talab chizig'i qanday ko'rinishga ega?
145. Raqobatlashgan bozorda firmaning muvozanat holati qanday aniqlanadi?
146. Firmaning qisqa muddatli oraliqdagi taklif chizig'i grafigini tushuntirib bering?
147. Firma va taromqning uzoq muddatli oraliqdagi muvozanat holati qanday aniqlanadi?
148. Bozor turlari qanday aniqlanadi?
149. Raqobatlashmagan bozorlarda narx va ishlab chiqarish hajmi qanday aniqlanadi?
150. Litsenziya, patent, mualliflik huquqi raqobatga qanday ta'sir ko'rsatadi?
151. Monopoliyaning jamiyat uchun foydali va zararli tomonlarini izohlab bering.
152. Bozor hokimiyati deganda nimani tushunasiz?
153. Monopol narxga soliq qanday ta'sir ko'rsatadi?
154. Davlatning iqtisodiy siyosati deganda nimani tushunasiz?
155. Davlatning iqtisodiy siyosatini baholashda iste'molchi va ishlab chiqaruvchi yutug'idan qanday foydalanish mumkin?
156. Ishlab chiqarish hajmini cheklash qanday oqibatlarga olib keladi?
157. Ishlab chiqarishga soliqni uzoq va qisqa muddatli ta'sirini izohlab bering.
158. Bozor qaysi holatda samarali faoliyat ko'rsatadi?
159. Mehnat bozoridagi ikki tomonlama monopoliya
160. Ish haqi stavkalari differentsiatsiyasi deganda nimani tushunasiz?
161. Iqtisodiy renta nima?
162. Nominal va real daromadlardeganda nimalarni tushunasiz?
163. Daromadlarni differentsiatsiyalashuvini nima?
164. Daromadlarni qayta taqsimlash siyosati haqida tushunchha bering?
165. Djin koeffitsenti nimani ifodalaydi?

“Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasining mudiri:

I.I. Ayubov